

Πανελλαδικές Εξετάσεις Ημερήσιων Γενικών Λυκείων
Εξεταζόμενο Μάθημα: **Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού**,
Ημερομηνία: Δευτέρα 2 Ιουνίου 2025
Ενδεικτικές Απαντήσεις Θεμάτων

Α. Διδαγμένο κείμενο

Α1. α.

1. α
2. β
3. β

Α1. β.

1. «παρ' ἥν»: Η αντωνυμία «ἥν» αναφέρεται στη λέξη «ὁδόν»
2. «ὕπέρ ὧν»: Η αντωνυμία «ὧν» αναφέρεται στη λέξη «παραφράγματα»

Β1.

Ο Σωκράτης καλεί τον Γλαύκωνα να παρομοιάσει τον κόσμο με ένα μισοσκοτεινό χώρο σαν σπηλιά και τους ανθρώπους με δεσμώτες. Ο βασικός εκφραστικός τρόπος με τον οποίο ο Πλάτωνος παρουσιάζει τον γνωστό «πλατωνικό» μύθο του σπηλαιίου είναι η αλληγορία, κάτι που γίνεται φανερό με τη χρήση των προστακτικών «ἀπείκασον», «ιδέ, ἴδε» και «ὄρα». Με το ρήμα ἀπεικάζω που σημαίνει απομιμούμαι, απεικονίζω, παρουσιάζω μέσα από μια παραβολή-σύγκριση σηματοδοτείται η έναρξη ενός λόγου αλληγορικού. Μια αλληγορία συνεπάγεται πως όσα λέγονται έχουν και ένα άλλο επίπεδο σημασιών, πως οι λέξεις, οι έννοιες και οι περιγραφές έχουν πέρα από την κυριολεκτική τους και μια συμβολική σημασία. Η αλληγορία, λοιπόν, καθώς είναι μια πλατιά μεταφορά ή παρομοίωση, είναι ένας εκφραστικός τρόπος με τον οποίο ο συγγραφέας άλλα λέγει και άλλα εννοεί. Μέσα από αυτές τις λογοτεχνικές χρήσεις της γλώσσας ο Πλάτων αισθητοποιεί το αφηρημένο και επιδιώκει να προωθήσει τον φιλοσοφικό στοχασμό ενεργοποιώντας τις οπτικές γνωστικές ικανότητες, τη φαντασία και την όραση της ψυχής του δέκτη, ώστε να τον πείσει βιωματικά πως όσα αναφέρει τον αφορούν.

Οι λέξεις «παιδεία» και «απαιδευσία» ορίζουν μια πρώτη θεματική για τον μύθο του σπηλαιίου, επειδή η αναφορά στην παιδεία στον Πλάτωνα γίνεται πάντα σε σύνδεση με την ηθική διαπαιδαγώγηση των πολιτών, καθώς η καλή εκπαίδευση και η ανατροφή, αν διατηρείται, γεννά καλές φύσεις, και πάλι οι χρηστές αυτές φύσεις, όταν λάβουν μια τέτοια ανατροφή, θα γίνουν ακόμη καλύτερες από τις προηγούμενες. Επιπροσθέτως, η αναφορά στην παιδεία έχει και γνωσιολογικό περιεχόμενο, δηλώνει δηλαδή πώς μπορεί ο άνθρωπος να γνωρίσει την αλήθεια, και μάλιστα το αληθινά υπαρκτό. Η έλλειψη παιδείας στο κείμενο του Πλάτωνα αισθητοποιείται μέσω της εικόνας του σπηλαιίου («ἐν καταγείῳ οἰκῆσει σπηλαιώδει») και των αλυσοδεμένων δεσμοτών («ἀνθρώπους-ἐν δεσμοῖς») οι οποίοι είναι εθισμένοι στη σκιώδη πραγματικότητα, θεωρούν τις σκιές ως τη μοναδική αλήθεια και εμπιστεύονται τα δεδομένα των αισθήσεων, καθώς βρίσκονται στο στάδιο της «δόξας», της «εικάσας». Οι δεσμώτες γνωρίζουν μόνο ό,τι ακούν και βλέπουν, δεν έχουν άμεση αντίληψη του φωτός και των όντων, αλλά εμπιστεύονται απόλυτα τις αισθήσεις τους. Το

γεγονός ότι είναι «εκ παίδων» με αλυσίδες και αδυνατούν «περιάγειν τὰς κεφαλὰς κύκλῳ» παραπέμπει στην αδυναμία της ανθρώπινης φύσης που γεννιέται με δεσμά, τις αισθήσεις και τα ένστικτα, που τον αποπροσανατολίζουν από το «φως του ηλίου», το Άγαθόν. Στον κόσμο της απαιδευσίας ανήκουν και όσοι βρίσκονται στο ανώτερο ορατόν («θαυματοποιοί», «τῶν παραφερόντων») οι οποίοι μεταφέρουν «σκεύη, ἀνδριάντας, ζῶα», συλλαμβάνουν τον κόσμο και πάλι με τις αισθήσεις, αντλούν το φως και την αλήθεια από το φως «πυρός» και είναι υπεύθυνοι για τις σκιές που προβάλλονται στο βάθος του σπηλαίου. Η διαφορά των δύο κόσμων, του νοητού και του αισθητού, αντικατοπτρίζεται στα «μᾶλλον ὄντα» που βρίσκονται εντός σπηλαίου και τα οποία κρατούν τους δεσμώτες στην άγνοια και την απαιδευσία με την ψευδαίσθηση ότι όσα βλέπουν είναι το ἀληθές («τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζειν ἅπερ ὀρῶεν»).

Συμπεραίνοντας, ο Πλάτωνας σκηνοθετεί μια παράδοση ιστορία, την οποία όμως θεωρεί απλή αναπαράσταση της κοινής ανθρώπινης συνθήκης. Όπως τα ανθρώπινα σώματα είναι ακινητοποιημένα και δέσμια στο υπόγειο, έτσι και η ψυχή είναι φυλακισμένη στις αισθήσεις του σώματος. Είναι φανερό λοιπόν η προσπάθεια του φιλοσόφου να αναδείξει την ορθή παιδεία ως τη μόνη προϋπόθεση για την δίκαιη Πολιτεία.

B2. Και το παράλληλο κείμενο και η αλληγορία του σπηλαίου έχουν γνωσιολογικό περιεχόμενο, καθώς αναφέρονται στα μέσα προσέγγισης της γνώσης και της αλήθειας. Αρχικά, όπως στην πρώτη παράγραφο, από το παράλληλο κείμενο από την δυστοπία του Όργουελ αμφισβητείται «η εγκυρότητα της εμπειρίας και της εξωτερικής πραγματικότητας» και οι πολίτες αποδέχονται ως αληθές το ανορθόδοξο ότι «δύο και δύο ισούνται με πέντε», έτσι και οι δεσμώτες στην αλληγορία ταυτίζουν τα απεικασματα, τα αντίγραφα, τις σκιές, τα «μᾶλλον ὄντα» με την αλήθεια («δεσμοῖς, ἐκ παίδων, ἀδυνάτους περιάγειν τὰς κεφαλὰς κύκλῳ, ἀκινήτους») χωρίς να έχουν τη δυνατότητα αμφισβήτησης, αφού είναι καθηλωμένοι και αναγκασμένοι να κοιτάζουν μόνο προς μία κατεύθυνση. Και οι δύο τύποι ανθρώπων συνηθίζουν στην πλαστή πραγματικότητα τόσο που τη θεωρούν ως τη μόνη αλήθεια («τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζειν ἅπερ ὀρῶεν»).

Στη δεύτερη παράγραφο του παράλληλου κειμένου, ενώ προβάλλεται από την εξουσία ως αναγκαιότητα η αμφισβήτηση των αισθήσεων, των δεδομένων της ακοής και της όρασης για την κατανόηση του κόσμου και την προσέγγιση της αλήθειας («να απορριπτεις τη μαρτυρία των αυτιών και των ματιών») ο «δεσμώτης-πολίτης» αντιστέκεται και εμπιστεύεται τις αισθήσεις και τα δεδομένα τους, για να συλλάβει τη λειτουργία του υλικού κόσμου τον οποίο θεωρεί ως πραγματικό («ο υλικός κόσμος υπάρχει»). Αρχή του είναι τα δεδομένα που δίνουν οι αισθήσεις με απώτερο στόχο τη νοητή σύλληψη του κόσμου, επειδή συμπεράσματα που προκύπτουν από τις αισθήσεις και την εμπειρία είναι «αξιώματα» τα οποία τελικά δεν είναι εμπόδιο για την «ελευθερία» αλλά προϋπόθεση της. Αντίθετα, στο πλατωνικό σπήλαιο οι αισθήσεις και τα δεδομένα κρατούν τον άνθρωπο εν γένει δέσμιο του υλικού κόσμου, τον αποπροσανατολίζουν από την αλήθεια, είναι πηγή δέσμευσης του νου, ο οποίος εξάλλου μόνο απαλλαγμένος από τις αισθήσεις μπορεί να οδηγήσει την ψυχή στην ελευθερία. Διαφαίνεται έτσι η αντίθεση ανάμεσα στον ορθολογισμό του Πλάτωνα και τον εμπειρισμό που αντιπροτείνεται από τον πολίτη της κοινωνίας του Όργουελ ως τρόπου κατάκτησης της γνώσης.

B3.

1. οισοφάγο	2. φόρος	3. φορέματα
4. φέρσιμό	5. φερέφωνο	

B4.

1. Λάθος	2. Λάθος	3. Σωστό
4. Σωστό	5. Λάθος	

Γ. Αδίδακτο κείμενο

Γ1. (Ο Πρόδικος λέει) ότι συχνά (η Κακία) παρατηρούσε προσεκτικά γύρω από τον εαυτό της και εξέταζε και αν κάποιος άλλος την έβλεπε, πολλές φορές δε έστρεφε το βλέμμα της προς τη σκιά της. Μόλις δε πλησίασαν τον Ηρακλή, η μία που αναφέρθηκε πρώτη (λέει ο Πρόδικος ότι) προχωρούσε με τον ίδιο τρόπο, η άλλη όμως, επειδή ήθελε να προφτάσει, έτρεξε προς τον Ηρακλή και είπε· Σε βλέπω, Ηρακλή, να απορείς ποια οδό πρέπει να πάρεις για τη ζωή σου. Αν, λοιπόν, αφού με κάνεις φίλη, σε οδηγήσω και στον πιο ευχάριστο και πιο εύκολο δρόμο, και από τα ευχάριστα αφενός τίποτα δεν θα υπάρχει που να μη μπορείς να το γευτείς, αφετέρου θα ζήσεις ως το τέλος της ζωής σου δίχως πείρα από τα δυσάρεστα.

Γ2. Σύμφωνα με την ιστορία που συνέθεσε ο σοφιστής Πρόδικος και αναδιηγείται ο Σωκράτης, ο Ηρακλής συνάντησε στον δρόμο του δύο επιβλητικές γυναίκες («γυναῖκας μεγάλας»), την Αρετή και την Κακία. Η Αρετή, λοιπόν, παρουσιάζεται *ευπρεπής* στην όψη («*ιδεῖν*»), εκ φύσεως ευγενής («*ἐλευθέριον*»), στολισμένη («*κεκοσμημένην*») στο μεν σώμα με καθαρότητα, στα μάτια δε με σεβασμό («*αἰδοῖ*») και στο παράστημα («*σχῆμα*») με εγκράτεια («*σωφροσύνη*»), ενώ είναι ντυμένη με λευκό ρούχο («*ἐσθῆτι λευκῇ*»). Από την άλλη, η Κακία εμφανίζεται αναθρεμμένη σε σημείο μαλθακότητας («*εἰς ἀπαλότητα*») και με χυμώδη σωματότυπο («*πολυσαρκίαν*»). Έχει, επίσης, *καλλωπιστεί* ως προς το χρώμα (του δέρματος), ώστε να φαίνεται πιο λευκή και πιο κόκκινη («*ἐρυθροτέραν*») απ' ό,τι ήταν στην πραγματικότητα («*τοῦ ὄντος*») και ως προς το παράστημά της έτσι, ώστε να δίνει την εντύπωση ότι είναι πιο στητή («*ὀρθοτέραν*») εν συγκρίσει με το φύσει παράστημά της. Τέλος, τα μάτια της ήταν ορθάνοικτα («*ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα*») και φορούσε ρούχο μέσω του οποίου εξέπεμπε στο έπακρο τη νεανική της ομορφιά («*ἐσθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ὥρα διαλάμπει*»). Με την παραπάνω αλληγορική περιγραφή αναδεικνύεται η διαφορά στο είναι και στο φαίνεσθαι και του των αξιών που αντιπροσωπεύει τόσο ο ενάρετος βίος όσο και ο ανήθικος.

Γ3. α.

γυναῖκας → **γυναικός**
φύσει → **φύσεως**
τὸ σῶμα → **τοῦ σώματος**
καθαρότητι → **καθαρότητος**

Γ3. β.

φανῆναι → **φάνηθι**

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

μεγάλας → **μειζόνων**

ιδεῖν → **ὀφρομένη**

ἐπισκοπεῖν → **ἐπεσκοπέει**

ἄξω → **ἀγάγωμεν**

οὐδενός → **οὐδεμιᾶ**

Γ4.α.

ιδεῖν: επιρρηματικό απαρέμφατο αναφοράς στο επίθετο «*εὐπρεπῆ*» (επίθετο ικανότητας)
τῆς φύσεως: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός ως γενική συγκριτική στο επίθετο «*ὀρθοτέραν*» (τύπος συγκριτικού βαθμού)

Τῷ Ἡρακλεῖ: αντικείμενο στο απαρέμφατο «*προσδραμεῖν*»

ἀποροῦντα: κατηγορηματική μετοχή ως κατηγορηματικός προσδιορισμό στο αντικείμενο «σε» του ρήματος αίσθησης «*ὀρώ*»

φύλην: απλό κατηγορούμενο που αναφέρεται στο αντικείμενο «*ἐμέ*» μέσω του συνδετικού ρηματικού τύπου «*ποιησάμενος*»

τῶν χαλεπῶν: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός ως γενική αντικειμενική στο επίθετο «*ἄπειρος*» (ή εναλλακτικά: ονοματικός ετερόπτωτος προσδιορισμός ως γενική διαιρετική στον εννοούμενο τύπο «οὐδενός»)

Γ4.β.

εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾷται: Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση ολικής άγνοιας μονομελῆς. Εκφέρεται με απλή Οριστική («θεᾷται») που εκφράζει το βέβαιο - πραγματικό γεγονός, επειδή εξαρτάται ἔμμεσα από ρήμα αρκτικού χρόνου («φησί», άμεση εξάρτηση είναι το απαρέμφατο «ἐπισκοπεῖν») και λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο στο απαρέμφατο «ἐπισκοπεῖν».

Επιμέλεια: Λώλης Δευτέρης, Αναστασάκη Γεωργία, Λεβέντη Κύνθια

Ευχόμαστε καλά αποτελέσματα!

Υπολογισμός Μορίων Πανελλαδικών 2025

Χρησιμοποιήστε την Εφαρμογή για να **υπολογίσετε Μόρια**
για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα / Σχολή!

Υπολογίστε Μόρια, δείτε τα **Τμήματα Επιτυχίας** (με τις περσινές βάσεις), τις
Ελάχιστες Βάσεις Εισαγωγής για κάθε Ειδικό Μάθημα
και για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα

Link για το **mobile app υπολογισμού μορίων**